

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/400/2014
Identifikačné číslo spisu:	1207207707
Dátum vydania rozhodnutia:	26.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1207207707.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu C., bývajúceho v B., zastúpeného G. Lehnert, k.s., Rajská 7, Bratislava, proti žalovanému Ringier Axel Springel Slovakia, a. s., so sídlom v Bratislave, Prievozská 14, IČO: 00 678 155, zastúpenému JUDr. Jánom Havlátom, Advokátska kancelária HAVLÁT & PARTNERS, Rudnayovo námestie 1, Bratislava, o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 45 C 52/2007, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 23. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 381/2013, takto

rozhodol:

Dovolenie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Žalobca sa svojou žalobou z 19. marca 2007 domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by bola žalovanému uložená povinnosť sa mu ospravedlniť za uverejnenie fotografií jeho osoby, ktoré ho v popiske fotografií definovali ako majstra Slovenska v kickboxe nachádzajúceho sa medzi zatknutými, ktorí v medzinárodnej bande prepadávali v okolí E. benzínové pumpy. Fotografie uverejnil týždenník X. v čísle XX dňa 21. júna 2004 v spojitosti s článkom „M.“. Zároveň žiadal priznať nemajetkovú ujmu v peniazoch v sume 400 000 Sk (13 277,56 eur).

Okresný súd Bratislava II v poradí druhým rozsudkom z 13. mája 2013 č.k. 45 C 52/2007-223 žalobu zamietol. Rozhodnutie o trovách konania ponechal na samostatné rozhodnutie. Svoje rozhodnutie právne zdôvodnil citáciou § 11, § 12 ods. 1, 3, § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka a vykonaným dokazovaním, na základe ktorého mal preukázané, že v danom prípade zásah do práv žalobcu nepresiahol prípustnú intenzitu takou mierou, ktorú by už nebolo možné v demokratickej spoločnosti tolerovať. Súd mal za to, že v danom prípade nebolo použitie fotografií žalobcu neprimerané, resp. v rozpore s oprávnenými záujmami žalobcu. Súd pri hodnotení dôkazov dospel k záveru, že osoby vyobrazené na predmetných fotografiách nie je možné stotožniť so žalobcom, teda nie je možné s istotou tvrdiť, že sa na nich nachádza žalobca. Z uvedeného dôvodu uzavrel, že žalobca v konaní nepreukázal svoju aktívnu legitímáciu. Pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, konštatoval,

že žalobca nepreukázal také následky, ktoré by odôvodňovali jej priznanie.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu uznesením z 23. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 381/2013 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozsudok súdu prvého stupňa nepovažoval za vecne správny, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vzhľadom na obsah žaloby (uplatnený nárok) vyčítal odvolaciemu súdu, že neskúmal, či zverejnenie fotografií žalobcu bolo objektívne spôsobilé vyvolať zásah do jeho osobnostných práv, a ak áno, v čom a v akom rozsahu. Tiež mal za to, že súd prvého stupňa nezameral správnym smerom svoje rozhodovanie, keď po uvedení právnych ustanovení (§ 11 - § 13 Občianskeho zákonníka) uvádza, v čom spočívajú nepravdivé skutkové tvrdenia uvedené v predmetnom článku, avšak sa nezaoberal podstatou danej problematiky, ktorou je uverejnenie fotografií žalobcu a vychádzal len z tvrdení žalovaného o nepreukázaní aktívnej legitimácie žalobcu z dôvodu, že na fotografiách nie je zachytený detail, rovnako sa nestotožnil ani s konštatovaním, že žalovaný v článku žalobcu neobvinil zo spáchania trestného činu, čo pre danú vec nie je podstatné. Predmetom sporu nie je posúdenie skutkových tvrdení, či hodnotiacich úsudkov uvedených v článku, ale nevhodné uverejnenie hoci len ilustračných fotografií žalobcu. Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil, keď mal za to, že súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na nesprávnom právnom názore o neexistencii nároku žalobcu na ochranu jeho osobnosti a výsledky dokazovania ohľadne nároku na nemajetkovú ujmu v peniazoch v súvislosti s nezákonným uverejnením hoci len ilustračných fotografií žalobcu žiadnym spôsobom nevyhodnocoval, preto rozsudok zrušil a podľa § 221 ods. 2 O.s.p. mu vec vrátil na ďalšie konanie.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. f/ O.s.p. z dôvodu, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom a z § 237 písm. g/ O.s.p., keď bol toho názoru, že odvolací súd rozhodujúci vo veci bol nesprávne obsadený. V rozsiahlom dovolaní rozviedol, čo z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. treba považovať za postup súdu odnímajúci účastníkovi konať pred súdom s odkazom na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Zdôraznil, že všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, t.j., aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Dovolať mal za to, že názory súdu prvého stupňa uvedené v dôvodoch jeho rozhodnutia sú riadne a logicky odôvodnené na rozdiel od odvolacieho súdu, pretože spôsob, akým sa odvolací súd vyporiadal so spornými otázkami nemožno považovať za preskúmateľné a preto uznesenie javí známky arbitrárnosti a svojvôle. Vädu podľa § 237 písm. g/ O.s.p. vyvodzoval zo skutočnosti, že odvolací súd bol nesprávne obsadený, keď vec prejednal a rozhodol iný senát, rozdielny od senátu, ktorý v poradí prvý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V tejto súvislosti poukázal na Rozvrh práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2013 v znení dodatku č. 3 s účinnosťou k 1. máju 2013. Žiadal uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)], po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska

(§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Nakoľko dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených uznesení (v danom prípade uznesením odvolacieho súdu bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa), je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerail na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní vecí postupovali v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Odňatie možnosti konať pred súdom žalovaný vyvodzoval zo skutočnosti, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vo svojich dôvodoch nepresvedčivé, nepreskúmateľné a vo svojej podstate javí známky arbitrárnosti a svojvôle.

Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijalo 3. decembra 2015 Stanovisko, ktorého právna veta uvádza, že „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia

neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

Prihliadajúc na uvedenú výnimočnosť dovolací súd dospel k záveru, že zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritéria pre odôvodnenie rozhodnutí (§ 157 ods. 2, § 167 ods. 2, § 211 ods. 2 O.s.p.).

Rozhodnutie odvolacieho súdu vysvetľuje, v čom spočíva právo fyzickej osoby na súkromie, čo patrí k zákonným licenciám upravených v § 12 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, že označené ustanovenie má vo vzťahu k § 11 Občianskeho zákonníka dopĺňajúcu povahu, ktoré ustanovenie ochranu osobnosti ďalej rozvádza a konkretizuje. Zároveň vysvetlil, ktoré skutočnosti sú pre rozhodnutie o takomto uplatnenom nároku rozhodujúce, tiež k akým pochybeniam pri zhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania došlo a prípadne, akým smerom treba dokazovanie zamerať. Odvolací súd tak naznačil, z akých právnych a tiež skutkových skutočností pri rozhodovaní a nároku žalobcu treba vychádzať. Podľa názoru odvolacieho súdu takéto odôvodnenie zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu treba považovať za náležité odôvodnené. Skutočnosť, že žalovaný má odlišný názor ako odvolací súd nezakladá porušenie práva na riadne odôvodnenie. Treba zdôrazniť, že ak odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zruší a v zrušujúcom uznesení vysloví právny názor na vec, nejde o postup, ktorý by bol v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a v dôsledku ktorého by bol účastník vylúčený z realizácie procesných práv, včítane práva preskúmať vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v dovolacom konaní.

Dovolateľ preto neopodstatnene namietal, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalovaný v dovolaní tiež namietal, že odvolací súd bol nesprávne obsadený a preto v konaní došlo k vade podľa § 237 písm. g/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. g/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Právo na zákonného sudcu je zaručené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého nemožno nikoho odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon. Uvedený ústavný príkaz predstavuje pre každého účastníka konania rovnakú záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolávané sudy a sudcovia podľa vopred vybraných zásad (procesných pravidiel).

Koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom možno vykonať jeho zmenu upravuje ustanovenie § 3 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch“), podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce (znenie účinné do 31.8.2014).

Okrem procesných pravidiel určovania príslušnosti súdov a ich obsadenia je teda súčasťou základného práva na zákonného sudcu aj zásada pridelovania súdnej agendy sudcom (splňajúcim uvedené predpoklady) a určenia zloženia senátov na základe pravidiel obsiahnutých v rozvrhu práce tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený pre rôzne dôvody a rozličné účely výber súdov a sudcov „ad hoc“. Ak teda sudca bude určený v rozpore s rozvrhom práce alebo síce v súlade s ním, ale na základe takého jeho pravidla (opatrenia), ktoré odporuje zákonu, právo na zákonného sudcu vyplývajúce z čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa nerešpektuje a v takomto prípade treba súd považovať v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. za nesprávne obsadený.

Keďže na túto vadu konania je dovolací súd povinný prihliadnuť z úradnej moci a žalobca v dovolaní jej existenciu tvrdí, dovolací súd ďalej skúmal, či vybraný senát (ne)bol v danej veci určený v súlade s rozvrhom práce a teda, či súd (ne)bol správne obsadený.

Podľa Všeobecných zásad platných pre občianskoprávne, správne a obchodnoprávne kolégium na rok 2013 bod IV. 4, 7 (jeho znenie v čase, kedy vec došla na súd, ktoré sú súčasťou Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2013) veci zrušené prvostupňovému súdu a znovu predložené na rozhodnutie o odvolaní o tom istom predmete rozhodovania sa zapisujú do súdneho registra tomu odvolaciemu senátu, ktorý vec zrušil pod novou spisovou značkou. Ak nemožno zapísať vec pôvodnému senátu, pretože senát v pôvodnom zložení neexistuje, pridelia sa senátu, v ktorom je podľa rozvrhu práce zaradený sudca, ktorý bol určený ako spravodajca pôvodného senátu. Ak tento sudca prestal byť sudcom, bol pridelený na iný súd alebo vec nemožno prideliť senátu, v ktorom je zaradený sudca spravodajca z iných dôvodov, vec sa pridelí senátu, do ktorého sú zaradení ostávajúci členovia pôvodného senátu; inak sa vec pridelí náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti SR v zmysle ustanovenia § 51 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch v platnom znení (§ 152 ods. 8 Vyhlášky MS SR č. 450/2009 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy).

Z obsahu spisu vyplýva, že Krajský súd v Bratislave uznesením z 24. júna 2010 sp. zn. 6 Co 271/09 zrušil v poradí prvý rozsudok súdu prvého stupňa z 15. decembra 2008 č.k. 45 C 52/2007-73 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vec bola v tom čase pridelená senátu 6 Co v zložení JUDr. C., JUDr. B. a JUDr. I.. Za sudcu spravodajcu bola vo veci určená JUDr. B., ktorá však v čase posledného nápadu veci na Krajský súd v Bratislave už bola členkou iného kolégia (obchodnoprávneho) a JUDr. I. prestal byť sudcom (v dôsledku odchodu do dôchodku). Vzhľadom na uvedené, pri opakovanom predložení veci odvolaciemu súdu vec už nemohla byť zaradená do pôvodného senátu, keďže neboli splnené kritéria pre takýto postup (sudca spravodajca zaradený do iného kolégia a tiež absencia zaradenia väčšiny pôvodne rozhodujúcich sudcov do senátu).

Podľa dovolacieho súdu spôsob, akým bola v danom prípade posudzovaná vec pridelená senátu 4 Co, nevybočuje z rámca rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave platného v čase, kedy vec došla na súd, resp. z rámca zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch, najmä tých jeho ustanovení, ktoré sa týkajú spôsobu pridelovania vecí. Prípustnosť dovolania preto z § 237 písm. g/ O.s.p. nevyplýva.

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť ani z ustanovenia § 239 O.s.p. a ani z ustanovenia § 237 O.s.p.

V preskúmvanej veci dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý v tomto konaní úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal úspešnému žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.